

september 2023

Dämpad konjunktur, motståndskraftig arbetsmarknad

I EU förväntas ekonomin fortsätta att växa under 2023, om än blygsamt. I Sverige är aktiviteten i ekonomin lägre. Bruttonationalprodukten minskade med 0,8 procent under det andra kvartalet och prognoserna pekar på negativa tillväxttal för helåret 2023, följt av en svag tillväxt under 2024¹. Stämmningsläget i näringslivet är fortsatt dämpat. Samtliga sektorer vid sidan av tillverkningsindustrin ligger klart under det historiska genomsnittet. Exportchefsindex² föll återigen ner under 50-strecket, vilket utgör gränsen mellan uppgång och nedgång. Arbetsmarknaden har länge varit stark, men statistiken för augusti visade vissa tecken på avmattning.

I Stockholms län fortsätter hushållen att pressas av ökade kostnader, inte minst kopplat till boendet. Efterfrågan på arbetskraft minskar, nyföretagandet faller tillbaka och konkurserna ökar. Länstyrelsens undersökning visar också att invånarna har låg tilltro till sin privatekonomiska framtid. Länets sysselsättningsnivå ligger kvar på en historiskt hög nivå, men kan antas vika ned något under det kommande året.

Sammanfattning

- ❖ Konfidensindikatorn indikerar en svag konjunktur i det regionala näringslivet för det fjärde kvartalet i rad.
- ❖ Lönesumman och omsättningen i näringslivet ökar i löpande priser, men minskar i fasta priser.
- ❖ Efterfrågan på arbetskraft (t.ex. vakanser) minskar, men från en hög nivå.
- ❖ Nyföretagandet minskar och antalet konkurser ökar.
- ❖ Sysselsättningsnivån beräknas till 74,1 procent. Det är en oförändrad nivå.
- ❖ Sysselsättningen ökar med 39 000 personer bland utrikes födda. Utrikes födda män har nu en högre sysselsättningsnivå än inrikes födda män i Stockholms län.
- ❖ Arbetslösheten uppgår till 7,4 procent. Det motsvarar 107 200 personer.
- ❖ Antalet personer berörda av varsel under 2023 uppgår till 17 400 personer. Det är en kraftig ökning jämfört med 2022.
- ❖ Vaxholm och Ekerö har lägst arbetslöshet bland länets kommuner.

Svag konjunktur för fjärde kvartalet i rad

Om konfidensindikatorn

Konjunkturinstitutets konfidensindikator mäter den regionala konjunkturen. Värdet runt det historiska medelvärdet 100 indikerar att konjunkturläget är normalt. Värdet över 110 eller under 90 ska tolkas som att läget är mycket starkare respektive mycket svagare än normalt.

På regional nivå är Konjunkturinstitutets konfidensindikator³ det bästa sammanvägda måttet för att bedöma det regionala konjunkturläget i näringslivet. För det andra kvartalet ökar konfidensindikatorn marginellt från 91 till 92, se diagram 1. Det indikerar att stämningläget är svagare än normalt. På övergripande branschaggregerad nivå är det enbart inom tillverkningsindustrin som den regionala konjunkturen bedöms som genomsnittlig.

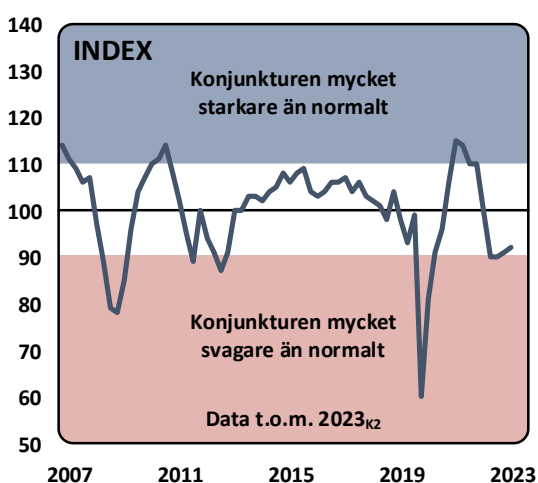

Diagram 1. Konfidensindikatorn för Stockholms län (100=historiska genomsnittet). Källa: Konjunkturinstitutet.

Konjunkturen är inte lika svag som när den bottnade under finanskrisen (78) eller under pandemin (60), men indikatorn har nu legat mer eller mindre på samma nivå fyra kvartal i rad. Under finanskrisen och pandemin låg

konfidensindikatorn under 100 i sex respektive sju kvartal på raken.

Den i Stockholm så viktiga tjänstesektorn visar fortsatt brist på personal. Nivån är i stort sett oförändrad jämfört med första kvartalet.

Antalet företag som uppger brist på personal är visserligen klart lägre än under 2022, men ligger fortfarande över det historiska genomsnittet⁴. Detsamma kan konstateras om förväntningar på nyanställningar. När det gäller förväntningar på företagets tjänster är den oförändrad på sex månader sikt, men ökar på tre månaders sikt jämfört med föregående kvartal. Båda efterfrågeindikatorerna ligger dock strax under det historiska genomsnittet.

Nyföretagandet minskar för tolfte månaden i rad

Nyföretagandet fortsatte att utvecklas svagt i Stockholms län under sommaren 2023. Sett till årets första åtta månader har 13 700 nya företag startats. Det motsvarar en minskning på 18 procent, jämfört med samma tidsperiod 2022. Nyföretagandet har nu minskat tolv månader i rad och det glidande medelvärdet (12 månader) är nu nere på den lägsta nivån sedan årsskiftet 2018/2019, se diagram 2.

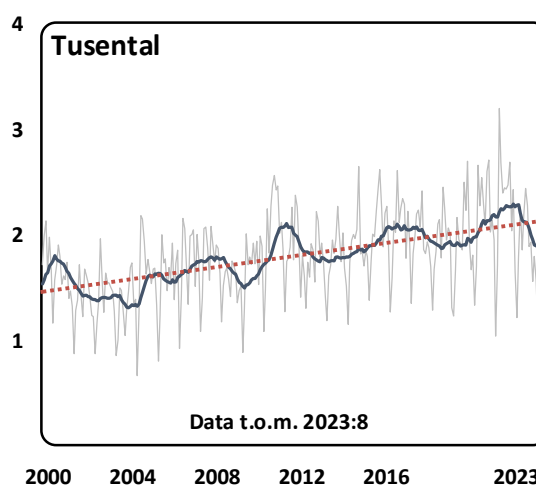

Diagram 2. Antal nystartade företag per månad och glidande årsmedelvärde, Stockholms län. Källa: Bolagsverket.

Utvecklingen är likartad i de övriga två storstadsregionerna. I Skåne och Västra Götaland har nyföretagandet minskat med 17 respektive 14 procent under 2023.

Kraftig ökning av antal konkurser

Antalet konkurser fortsätter att öka. De senaste tre månaderna (juni, juli, augusti) uppgår antalet konkurser till fler än 800 företag i Stockholms län. Det är drygt 50 procent fler än under motsvarande period 2022. Det är en kraftig ökning. Sett till årets första åtta månader är ökningen något lägre (32 procent)⁵. Beräknat som glidande årsmedelvärde är nu nivån högre än under pandemin och den högsta noteringen under hela tidsserien, se diagram 3.

Sammanlagt sysselsatte de konkursdrabbade företagen 4 500 personer. Det är närmare 40 procent fler än antalet anställda i de konkursdrabbade företagen 2022.

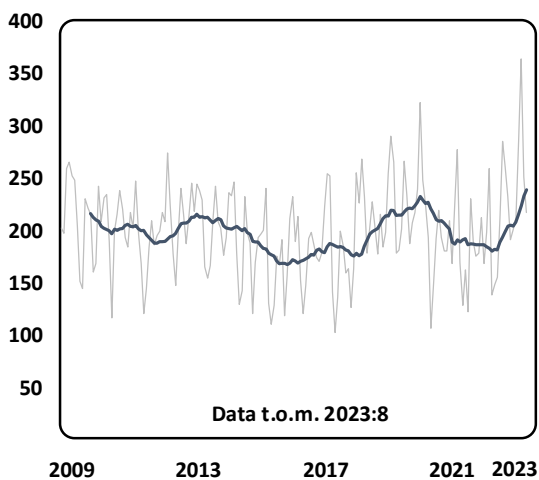

Diagram 3. Antal konkurser i Stockholms län per månad och glidande årsmedelvärde. **Källa:** SCB.

Den kraftiga ökningen i antal konkurser innebär att de flesta näringar har fler konkurser 2023 än 2022. Studeras enbart de större näringarna har ökningstakten varit högst i näringarna transport- & magasineringföretag följt av hotell och restauranger. Flest antal konkurser har

däremot byggindustrin. Under de senaste tre månaderna har omkring två byggföretag per dag försatts i konkurs. Det glidande årsmedelvärdet innebär att näringsens konkursintensitet nu når sin högsta nivå under tidsserien, se diagram 4.

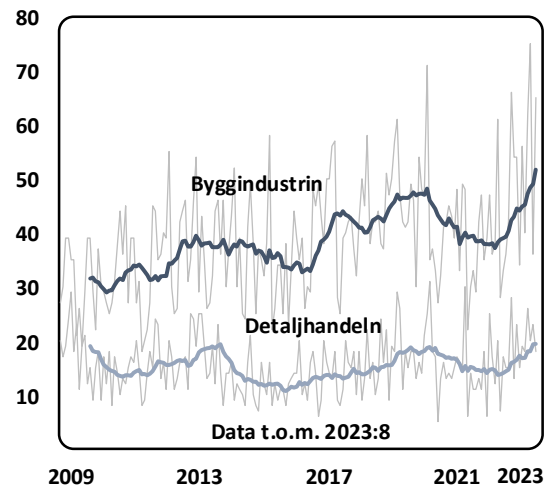

Diagram 4. Antal konkurser i byggindustrin och detaljhandeln per månad och glidande årsmedeltal. **Källa:** SCB.

Den reala lönesumman minskar

Lönesumman i näringslivet fortsatte att utvecklas svagt under det andra kvartalet. Utvecklingen var dock något svagare i övriga riket, vilket är det omvända förhållande jämfört med föregående kvartal.

Beräknat i löpande priser var utvecklingen genomsnittlig, men minskade för fjärde kvartalet i rad i fasta priser, se diagram 5.

På näringsgrensnivå är hotell och restaurang en av få näringar där lönesumman fortfarande ökar i reala termer. Ökningstakten är däremot lägre än under det första kvartalet. Även försäkringsbolag och informationstjänsteföretag hör till de delar som har en bättre utveckling än näringslivet som helhet. Det omvända kan konstateras om tillverkningsindustrin och handeln och då företrädesvis detaljhandeln.

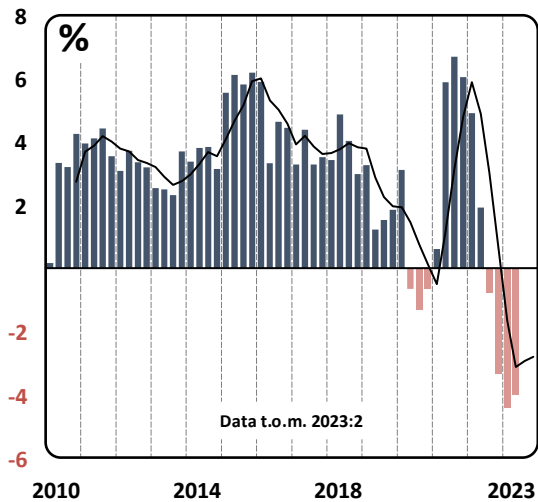

Diagram 5. Utveckling av lönesumman på ett års sikt i det regionala näringslivet i fasta priser. **Källa:** SCB/Länsstyrelsens bearbetning.

Svag omsättningsutveckling i det regionala näringslivet

Omsättningen i det regionala näringslivet följer samma mönster som lönesumman. Omsättningen ökar om än marginellt i löpande priser på ett års sikt, men minskar om man tar hänsyn till KPI. Nedgången var mer kraftfull under det andra kvartalet och omsättningen har nu gått tillbaka tre kvartal i rad. Nedgången är särskilt tydlig inom tillverkningsindustrin och handeln. Nedgången inom handeln är bred, men handel med motorfordon visar på en positiv utveckling.

Pressade hushåll - ökning av antalet betalningsförelägganden

Hushållen fortsätter att pressas av sjunkande reallöner och stigande räntekostnader. I september höjdes styrräntan med 25 punkter. Ytterligare höjningar kan inte uteslutas, särskilt mot bakgrund av den svaga kronan och att tjänstepriserna fortsätter att öka i snabb takt.

Den fulla effekten av redan genomförda räntehöjningar har ännu inte slagit igenom. För Stockholm med en stor andel högbelånade hushåll riskerar utvecklingen att ytterligare

begränsa konsumtionsutrymmet, och ytterst sätta hård press på hushåll med små ekonomiska marginaler.

Stockholms handelskammare redovisar att hushållens mikroindex – det vill säga bedömning av den egna ekonomin – visserligen ökar något under det andra kvartalet, men det sker från historiskt låga nivåer.

Länsinvånarna är även pessimistiska kring framtiden. Länsstyrelsens medborgarundersökning⁶ visar för första gången att andelen som tror att privatekonomin kommer att försämras är högre än andelen som tror på det omvända, se diagram 6.

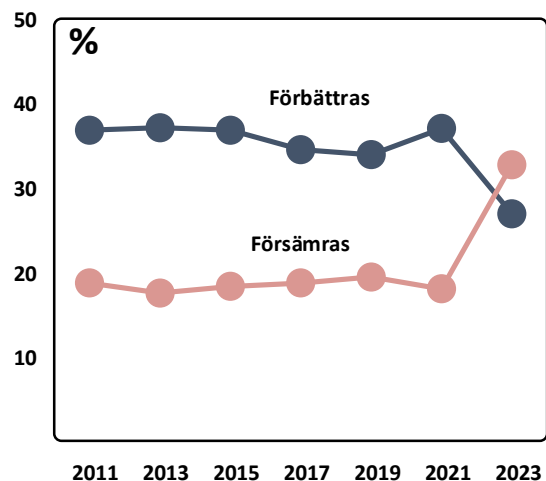

Diagram 6. Andel länsinvånare (18–85 år) som tror att den egna ekonomin kommer att förbättras eller försämras under de kommande fem åren. **Källa:** Länsstyrelsen Stockholm.

Ytterst riskerar utvecklingen att sätta hård press på hushåll med små ekonomiska marginaler. Första halvåret 2023 fick Kronofogden in 138 000 krav på obetalda skulder, så kallade ansökningar om betalningsföreläggande. Det kan jämföras med 121 000 under samma period föregående år. Det är en ökning på 14 procent. I övriga riket uppgår motsvarande ökning till 11 procent. Antalet berörda personer i

Stockholms län (63 600) ökade med närmare nio procent, jämfört med drygt fem procent i övriga riket.

Varken ökningen eller nivån överträffar utvecklingen under det första halvåret 2020. Då uppgick antalet berörda personer till drygt 68 000, vilket var en ökning på knappt 15 procent. En viss förskjutning har däremot skett sett efter ålder. Under 2023 svarade personer 45 år eller äldre för 55 procent av den totala ökningen. 2020 var motsvarande andel 40 procent.

Regionala utsikter – negativ tillväxt 2023 och 2024 i Stockholms län

I *Regionala utsikter*⁷ prognostiseras att länets bruttoregionprodukt minskar med 0,7 procent under 2023, se tabell 1. 2024 blir inte lika svagt, men ekonomin fortsätter att krympa om än i beskedligare takt. Jämfört med övriga storstadsregioner är utvecklingen mindre svag i Stockholm. Det bästa utvecklingen förväntas i norra Sverige.

Länets sysselsättning bedöms öka med 1,6 procent under 2023, men minska med 0,5 procent under 2024 för att återigen öka 2025. Övre Norrland är det enda regionen där sysselsättningen antas öka under prognosen samtliga år.

Region (Nuts 2)	BRP (y/y %)			Sysselsättning (y/y %)		
	2023	2024	2025	2023	2024	2025
Västsvrige	-1,3	-0,5	2,2	1,4	-1,0	1,2
Sydsverige	-2	-0,3	2	0,1	-0,9	1,3
Småland m. öar	-1,8	0,0	1,0	0,6	-0,7	0,5
Stockholm	-0,7	-0,2	2,2	1,6	-0,5	1,0
Östra Mellansv.	-1,5	-0,3	1,5	0,7	-0,9	0,8
Norra Mellansv.	-1,8	-0,1	2,0	-0,1	-0,1	0,2
Mellersta Norrl.	-0,5	0,5	1,5	1,8	0,0	0,4
Övre Norrland	0,0	1,0	2,0	2,7	0,2	1,6

Tabell 1. Prognos över bruttoregionprodukt (BRP) och sysselsättning i Nuts 2-regioner (riksområden), 2023–2025. **Källa:** Nordea.

Utvecklingen på den regionala arbetsmarknaden

I detta avsnitt presenteras utvecklingen och nuläget på arbetsmarknaden. När det gäller uppgifter på länsnivå används den officiella arbetsmarknadsstatistiken (AKU) från Statistiska Centralbyrån (SCB). AKU är en urvalsundersökning. Avslutningsvis ges en kortfattad bild kring läget på kommunnivå genom Arbetsförmedlingens statistik. Arbetsförmedlingens statistik bör inte jämföras med den som tillhandahålls via SCB. Om inte annat anges avser AKU-statistiken Stockholms län under andra kvartalet 2023. Förändring på ett års sikt är således utvecklingen jämfört med andra kvartalet 2022.

Några definitioner

Arbetskraft, sysselsättning, och arbetslöshet är tre makrovariabler med vilka utvecklingen på arbetsmarknaden kan beskrivas. När man analyserar utvecklingen på arbetsmarknaden är det avgörande att känna till hur begreppen definieras och hur förändringar ska tolkas.

Arbetskraften – summan av antalet sysselsatta och arbetslösa. Arbetskraftsdeltagandet är arbetskraften i förhållande till befolkningen i åldersgruppen 15–74 år (SCB).

Andelen sysselsatta – beräknas som antalet sysselsatta i förhållande till befolkningen, 15–74 år (SCB).

Andelen arbetslösa – beräknas som antalet arbetslösa i förhållande till arbetskraften, 15–74 år (SCB).

Det innebär bland annat att både sysselsättningen och arbetslösheten kan öka om fler söker sig till arbetsmarknaden. Det betyder också att en grupp med högt arbetskraftsdeltagande kan ha både högre sysselsättning och arbetslöshet, än andra grupper.

Med tanke på den utveckling av arbetsmarknadsstatistiken som sker inom SCB kan det finnas anledning att framgent övergå till att presentera utvecklingen genom BAS

(Befolkningens arbetsmarknadsstatus) snarare än AKU.

Tidsseriebrott i AKU-statistiken

Vid årsskiftet 2020/2021 anpassades Arbetskraftsundersökningarna (AKU) till EU:s nya ramlag (förordning 2019/1700) för den sociala statistiken. Anpassningen innebar ett tidsseriebrott för AKU-data. Nationella serier är länkade och publicerade i statistikdatabasen. Regionala serier är däremot inte länkade. Mot den bakgrunden kan inga officiella regionala tidsserier för AKU eller andra tidsjämförelser annat än med 2021 och 2022 presenteras i denna promemoria. Förhoppningsvis kommer regionala serier att länkas under hösten 2023, vilket i så fall kommer att presenteras i kommande *Läget i länet – arbetsmarknad & ekonomi*.

För att ändå sätta statistiken för det första kvartalet 2023 i ett större sammanhang genomförs en approximation av åren 2005–2020 för Stockholms län. Approximationen beräknas genom att använda sig av nationell statistik. I ett första led beräknas avviken mellan den nya och gamla metoden nationellt. I ett andra led fördelas avviken approximativt regionalt efter befolkning. Förfarandet används sparsamt och gäller enbart diagram 8. Det innebär att alla regionala referenser till perioden 2005–2020 rörande regional AKU-statistik inte är officiell statistik (SCB) utan Länsstyrelsens egna beräkningar.

Oförändrat antal sysselsatta

Under stora delar av 2000-talet har Stockholms län fungerat som en sysselsättningsmotor, vilket till stor del är en följd av en kraftig befolkningstillväxt. Länets andel av den totala sysselsättningsökningen har varit signifikant större än vad storleken på arbetsmarknaden motiverar. De senaste årens utveckling har i viss utsträckning avvikit från detta, trots en hög efterfrågan på arbetskraft.

Det ska i det sammanhanget lyftas fram att de senaste åren har varit turbulenta. Covid-19 och åtgärderna för att begränsa smittspridningen fick direkta konsekvenser på den regionala arbetsmarknaden, även om stora delar hämtades igen förhållandevis snabbt. Rysslands invasion av Ukraina i februari 2022 bidrog till ytterligare störningar i varu- och leveranskedjor. Därtill innebar högre priser på energi och livsmedel att kriget pressade upp inflationen ytterligare i ett läge när prisökningstakten redan var hög i flera länder.

I Sverige har arbetsmarknaden trots en turbulent omvärld och svaga tillväxttal utvecklats starkt under de senaste åren, inte minst när det gäller sysselsättningen. Den senaste nationella statistiken visar dock vissa tecken på avmattning⁸. Det är inte bara i Sverige som arbetsmarknaden har visat på motståndskraft. Arbetslösheten är kvar på nära rekordlåga nivåer i såväl USA som i euroområdet.

1,3 miljoner sysselsatta i Stockholms län

Antalet sysselsatta i Stockholms län under det andra kvartalet beräknas till knappt 1 336 000 personer. Det motsvarar visserligen en skattad ökning av antalet sysselsatta på drygt 9 000 personer – eller 0,7 procent – jämfört med 2022, men ökningen är inte signifikant. Något fler män än kvinnor är sysselsatta. I övriga riket (riket exklusive Stockholms län) ökar antalet sysselsatta med 77 000 personer, vilket framför allt förklaras av en positiv utveckling av antalet sysselsatta kvinnor. Sysselsättningen lämnas oförändrad i Västra Götaland men ökar med närmare 40 000 personer i Skåne. Det motsvarar en ökning på sex procent, se diagram 7.

Av de sysselsatta i Stockholms län är omkring 90 procent anställda. Av de anställda är 85 procent eller drygt en miljon fast anställda. Även det är mer eller mindre oförändrat jämfört med 2022.

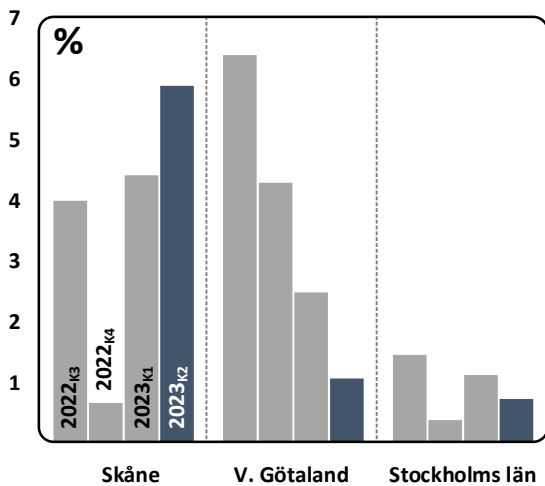

Diagram 7. Sysselsättningsutveckling på ett års sikt (löpande) i storstadslänen, procent. **Källa:** SCB.

Ökning av antal undersysselsatta

Antalet undersysselsatta uppgår till 82 300 personer. Undersysselsatta är personer som visserligen är sysselsatta, men som både kan och vill arbeta mer än vad de faktiskt gör. Det kan till exempel handla om timanställda personer som önskar arbeta fler timmar än som tilldelats. Jämfört med andra kvartalet 2022 har gruppen ökat med knappt 17 000 personer.

Den långsiktiga sysselsättningsutvecklingen

Sett i ett längre perspektiv har länets sysselsättning ökat successivt under tidsserien (2005–2022), med två undantag. Under finanskrisen var sysselsättningen oförändrad och i samband med covid-19-pandemin minskade sysselsättningen initialt, se diagram 8. En enkel framskrivning av sysselsättningen baserad på utvecklingen mellan finanskrisen och pandemin visar att länet hämtade nästan hem hela minskningen relativt omgående. Därefter indikerar trenden en relativt sett svagare sysselsättningsutveckling, dels i förhållande till långsiktiga trenden dels i förhållande till rikets samlade sysselsättningstillväxt.

Innan pandemin svarade länet för drygt 40 procent av rikets totala sysselsättningstillväxt. De senaste kvartalen beräknas andelen till omkring 10 procent. Om utvecklingen är strukturellt betingad, eller om det är ett mer temporärt skifte återstår att se.

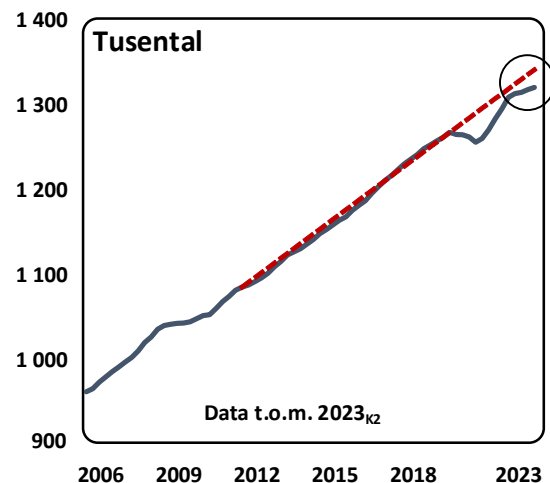

Diagram 8. Skattad sysselsättningsutveckling 2006-2023 k2 i Stockholms län, tusental. **Källa:** SCB/Länsstyrelsens bearbetning.

Andra statistikkällor

AKU:s skattning av sysselsättningsutvecklingen är mer eller mindre i linje med andra källor. BAS (Befolkningens arbetsmarknadsstatus) som redovisar statistik utifrån administrativa data visar på en sysselsättningsökning i Stockholms län. Jämfört med andra kvartalet 2022 beräknas ökningen till knappt 18 900 personer. Den kortperiodiska sysselsättningsstatistiken (KS) visar på en skattad ökning av antalet anställda med 21 600 personer.

Kraftig sysselsättningsutveckling bland utrikes födda

Under det första kvartalet konstaterades att utrikes födda har haft en mycket stark sysselsättningsutveckling⁹. Den utvecklingen fortsätter under det andra kvartalet. Antalet sysselsatta utrikes födda ökar med drygt 39 000 till 417 000 sysselsatta på ett års sikt, se

diagram 9. Trenden – om än inte lika påtaglig – är likartad i BAS. Sett över det senaste året är ökningen kraftigast bland utrikes födda män, men på två års sikt är det kvinnor som har haft den mest gynnsamma utvecklingen.

På två års sikt har antalet sysselsatta utrikes födda ökat med 17 procent eller närmare 60 000 personer, medan antalet inrikes födda är mer eller mindre oförändrad. Uttryckt som andel av samtliga sysselsatta svarar utrikes födda nu för 31 procent, jämfört med 27 procent 2021.

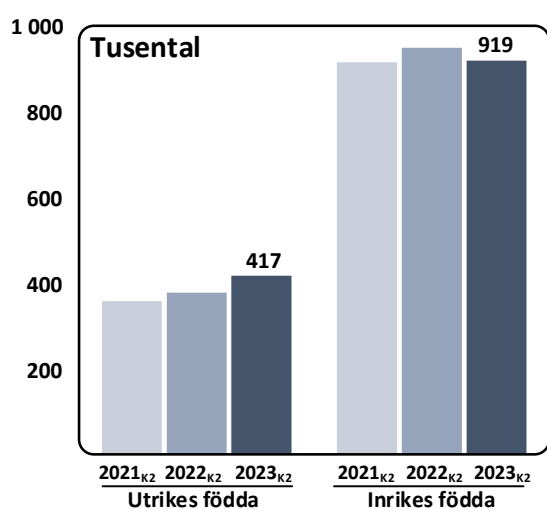

Diagram 9. Antal sysselsatta, uppdelat på inrikes och utrikes födda i Stockholms län under det andra kvartalet för respektive år, tusental. **Källa:** SCB/AKU.

Den stigande sysselsättningstrenden för utrikes födda sammanfaller till stor del med återhämtningen efter pandemin under en tid när efterfrågan på arbetskraft har varit kraftigt förhöjd. Antalet vakanser i Stockholms län var exempelvis det dubbla under avslutningen av 2021 och under 2022, jämfört med genomsnittet sedan 2015. Liknande mönster framträder när man studerar antalet lediga jobb. I näringar som till exempel hotell och restaurang saknades arbetskraft när ekonomin åter öppnade upp efter restriktionerna, vilket gav många möjligheter för arbetssökande.

När det dessutom råder brist på arbetskraft tenderar arbetsgivarna att åtminstone delvis justera sina krav vid rekrytering. Under våren 2023 uppgav till exempel Arbetsförmedlingen att drygt 40 procent av verksamheterna som upplevt brist på arbetskraft att de sänkt kraven på utbildning och 30 procent att de sänkt kraven på arbetslivserfarenhet¹⁰. Det är högre andelar jämfört med våren 2022. Det bidrar till att stärka sannolikheten för personer som tidigare haft svag konkurrensförmåga att finna en anställning.

Oförändrad sysselsättningsnivå

Även om den antalsmässiga utvecklingen har varit mer blygsam under de senaste kvartalen ligger sysselsättningen uttryckt som andel av befolkningen kvar på en historiskt mycket hög nivå. Under det andra kvartalet beräknas sysselsättningsgraden till 74,1 procent. Det kan jämföras med 74,4 under det andra kvartalet 2022. Det är en nivå som är högre än någon annan gång under tidsserien. Beträktat som glidande årsmedelsvärden (se diagram 10) har sysselsättningsnivån varit mer eller mindre konstant fem kvartal i rad. I riket som helhet har sysselsättningen nu för första gången har passerat 70 procent. Exkluderas Stockholms län är andelen sysselsatta dock fortsatt under 70 procent.

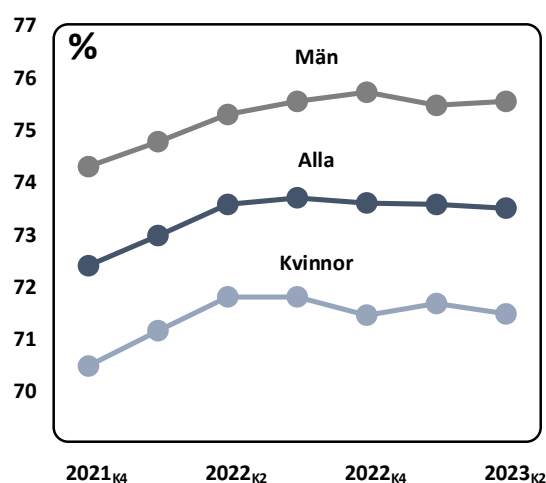

Diagram 10. Andel sysselsatta i Stockholms län, glidande årsmedelvärden. **Källa:** SCB/AKU

Även om den sammanlagda sysselsättningen varit mer eller mindre konstant under de senaste kvartalen har stora skiften – vilket indikeras ovan – mellan olika grupper skett i Stockholms län.

Sysselsättningen ökar till 75,3 procent bland utrikes födda

Under det andra kvartalet uppgick sysselsättningen för utrikes födda i Stockholms län till 75,3 procent, vilket innebär en ökning på drygt fem procentenheter på ett års sikt, se diagram 11. För inrikes födda minskar sysselsättningen till 73,6 procent. Nivåskillnaden är visserligen inte signifikant, men visar återigen den starka utvecklingen för utrikes födda. För två år sedan hade inrikes födda en sysselsättning som var närmare sex procentenheter högre än utrikes födda. Även nationell AKU-statistik pekar på en ökad sysselsättning bland utrikes födda, men utvecklingen är inte lika kraftfull som i Stockholms län.

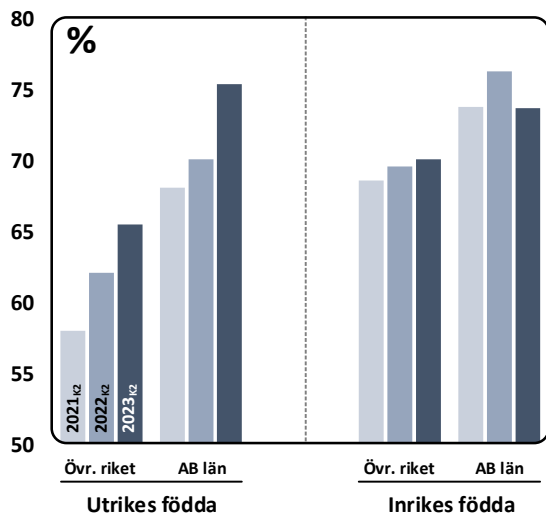

Diagram 11. Andel sysselsatta i Stockholms län och övriga riket, uppdelat på inrikes och utrikes födda. **Källa:** SCB/AKU.

Trenden om ökande sysselsättning bland utrikes födda kan även ses i BAS. I BAS har dock inrikes födda fortfarande en sysselsättning som är klart högre än bland

utrikes födda. De två statistikällorna skiljer sig därmed när gäller nivån, det vill säga den inbördes relationen mellan inrikes och utrikes födda män.

Utrikes födda män har en högre sysselsättning än inrikes födda

På ett års sikt ökar sysselsättningen bland utrikes födda män med 6,4 procentenheter till 80,3 procent. Det är en signifikant ökning. Ökningen innebär också att utrikes födda män har en signifikant högre sysselsättning än inrikes födda män (74,3 procent) i Stockholms län. Det har inte inträffat tidigare. Det är en anmärkningsvärd utveckling. I diagram 12 återges utvecklingen per kvartal. Graferna bygger på kvartalsdata (original) och är inte säsongsjusterade, men återges för att redovisa den inbördes relationen mellan inrikes och utrikes födda män i Stockholms län.

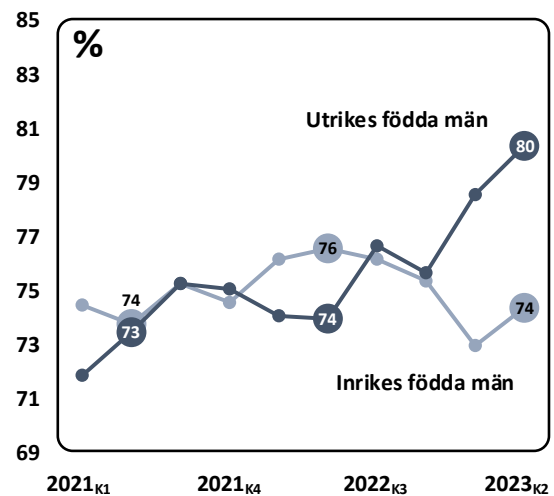

Diagram 12. Sysselsättning inrikes och utrikes födda män, per kvartal. Originalvärden, ej säsongsjusterade eller utjämnade. **Källa:** SCB/AKU.

Återigen ska det betonas att trenden om ökande sysselsättning bland utrikes födda män bekräftas av BAS, men inrikes födda män har enligt BAS alltjämt en högre sysselsättning än utrikes födda.

Minskad efterfrågan på arbetskraft

Antalet lediga jobb och vakanser har länge befunnit sig på höga nivåer i Stockholms län. Det vittnar om en påtaglig efterfrågan på arbetskraft. En viss nedgång kan nu noteras under 2023. Det i sin tur indikerar en minskad efterfrågan på arbetskraft.

Det bredare måttet lediga jobb minskar under det andra kvartalet till 36 800, vilket är 10 000 färre lediga jobb än under 2022. Antalet lediga jobb minskar även i övriga riket, men i något lägre utsträckning. Trots det svarar länet för närmare 35 procent av alla lediga jobb. Även antalet vakanser minskar i Stockholms län. Med vakanser avses här obemannade lediga jobb som kan tillträdas omedelbart. Vakanser kan därmed användas för att beskriva den akuta arbetskraftsbristen. Under det andra kvartalet uppgick antalet vakanser till 16 700 vilket är 5 500 färre än under 2022. Trenden om sjunkande antal vakanser är giltig även i övriga riket.

För att enklare jämföra med övriga riket kan måtten lediga jobb och vakanser normaliseras. Det sker genom att sätta antalet i förhållande till antalet anställda i respektive redovisningsgrupp. Därigenom kan så väl rekryteringsgrad som vakansgrad konstrueras. Ju högre rekryteringsgrad desto högre rekryteringsaktivitet. Resultatet visar att både den skattade rekryterings- och vakansgraden är högre i Stockholms län jämfört med riket som helhet. Diskrepansen är däremot – till skillnad från 2022 – inte längre signifikant.

Nationell statistik indikerar även att efterfrågan på arbetskraft minskat mest inom Information och kommunikation. Det är en näringsgren med en mycket kraftig koncentration till huvudstadsregionen. En nedgång i den näringen innebär nästan per automatik (ceteris paribus) en nedgång i länet.

Ökning av antalet berörda av varsel

Under augusti minskade visserligen antalet berörda av varsel jämfört med motsvarande månad föregående år. Ackumulerat under årets första åtta månader har däremot antalet berörda personer ökat till 17 400 personer, jämfört med 7 600 personer under motsvarande tidsperiod 2022. Länet svarar också för en hög andel av rikets samtliga berörda personer¹¹. Fördelat på näringar finns flest antal berörda personer inom information och kommunikation, följt av handel, uthyrnings/fastighetsservice och byggverksamhet.

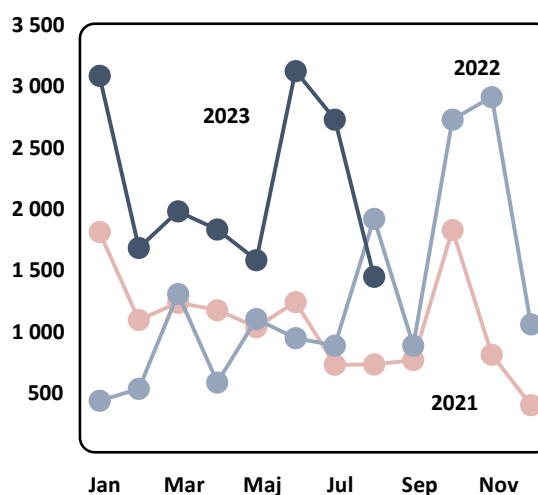

Diagram 13. Antal personer berörda av varsel i Stockholms län per månad för åren 2021–2023.
Källa: Arbetsförmedlingen.

Drygt 107 000 arbetslösa i Stockholms län

Antalet arbetslösa i Stockholms län uppgår till 107 200 personer, vilket är en oförändrad nivå jämfört med 2022, se diagram 14. Antalet är mer eller mindre oförändrat bland både kvinnor och män. Drygt fyra av tio var heltidsstuderande. Den genomsnittliga arbetslöshetsperiodens längd är knappt ett år för personer 25 år eller äldre. Bland yngre (15–24 år) är den genomsnittliga perioden lite drygt en månad.

Antalet arbetslösa lämnas mer eller mindre oförändrat både i Skåne (83 400) och Västra Götaland (74 700).

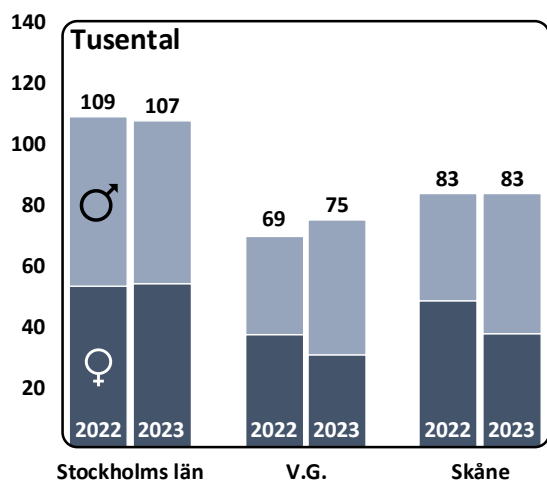

Diagram 14. Arbetslösa i storstadsregionerna, kvinnor och män, tusental. Källa: SCB/AKU.

Få oroar sig för arbetslöshet

Trots en förväntad konjunkturedgång och en inbromsning på arbetsmarknaden är det förhållandevis få som oroar sig för arbetslöshet. Andelen som oroar sig för arbetslöshet våren 2023 uppgår till 18,7 procent, se diagram 15. Det kan jämföras med 20,7 procent 2021. Det visar Länsstyrelsens medborgarundersökning¹².

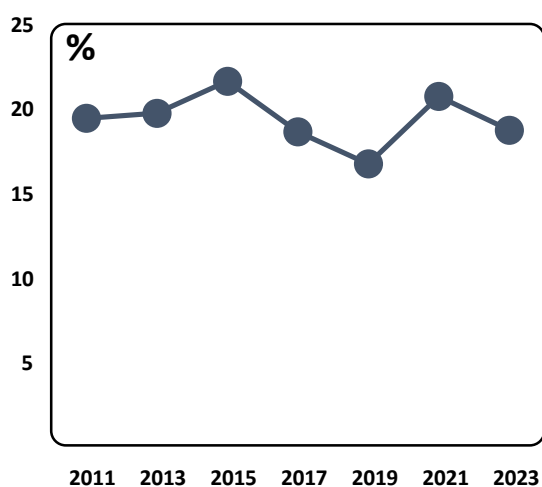

Diagram 15. Andel som oroar sig för arbetslöshet i Stockholms län. Källa: Länsstyrelsen Stockholm.

Oron är starkt kopplad till utbildningsbakgrund. Studerar man den mest arbetsintensiva åldersgruppen (31–64 år) oroar sig närmare 30 procent av personer med högst en förgymnasial utbildningsbakgrund för arbetslöshet, se diagram 16. Bland personer med minst tre års eftergymnasial utbildning är andelen halverad. Det är framför allt i gruppen med högst en förgymnasial utbildningsbakgrund som oron har minskat jämfört med 2021.

Ett rimligt antagande är att oron att bli arbetslös förmodligen var högre i näringar som var sårbara för de restriktioner som sattes in för att minska smittspridning. Anställda inom dessa näringar – t.ex. hotell och restaurang, handel m.fl. – har överlag en kortare utbildningsbakgrund än många andra näringar.

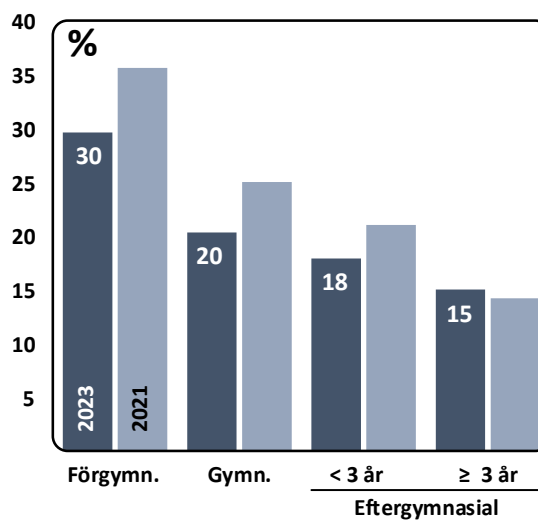

Diagram 16. Andel som oroar sig för arbetslöshet, efter utbildningsbakgrund, procent. Källa: Länsstyrelsen Stockholm.

7,4 procents arbetslöshet

Antalet arbetslösa i förhållande till arbetskraften ger en arbetslöshet på 7,4 procent. Det är mer eller mindre i nivå med 2022, se diagram 17. Däremot är den lägre än 2021 då den uppgick till 9,4 procent. Bland män är arbetslösheten 7,2 och bland kvinnor

7,7 procent. I Västra Götaland (7,6 procent) är arbetslösheten på samma nivå som i Stockholms län, medan den är högre i Skåne (10,5 procent).

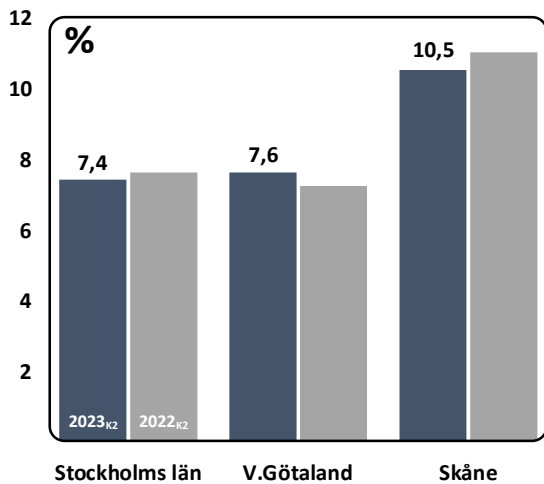

Diagram 17. Arbetslöshet i storstadsregionerna, 2023_{k2}. Källa: SCB/AKU.

Även ungdomsarbetslösheten (15–24 år) är oförändrad på 24 procent. Bland arbetslösa ungdomar är andelen heltidsstuderande klart högre än i andra åldersgrupper (66 procent).

Högre arbetslöshet bland utrikes födda

Bland utrikes födda fortsätter arbetslösheten att vara högre (10,7 procent) än bland inrikes födda (5,9). Det finns ingen signifikant skillnad mellan kvinnor och män i någon av grupperna. Att utrikes födda män har både en högre sysselsättning och högre arbetslöshet än inrikes födda män förklaras av ett högt arbetskraftstal i den förstnämnda gruppen¹³.

Trendmässigt och över tid har skillnaden i arbetslöshet mellan inrikes och utrikes minskat. Jämfört med 2021 har arbetslösheten minskat signifikant för gruppen utrikes födda, se diagram 18. Motsvarande minskning har inte skett för inrikes födda. Däremot finns det – i kontrast med sysselsättningsstatistiken – fortfarande en skillnad i själva nivån, till inrikes föddas fördel.

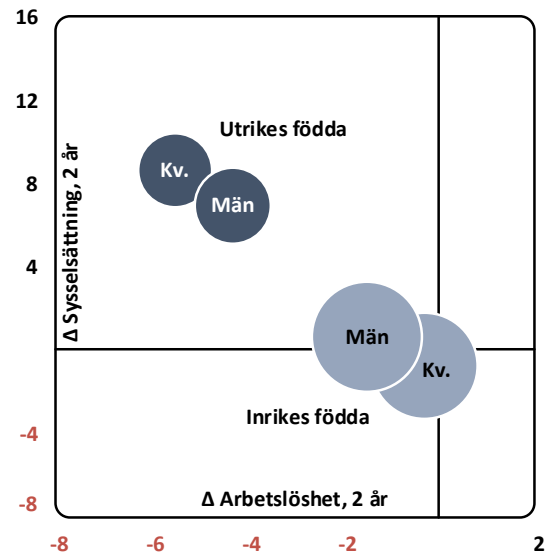

Diagram 18. Förändring av sysselsättning och arbetslöshet i grupperna inrikes och utrikes födda på två års sikt. Källa: SCB/AKU.

Det outnyttjade arbetskraftsutbudet motsvarar 105 000 heltidsarbeten

Vid sidan av de personer som definieras som arbetslösa finns det ytterligare outnyttjade resurser på arbetsmarknaden. Till dessa hör – som redovisats ovan – de så kallade undersysselsatta. En tredje grupp vars fulla utbud inte tas tillvara på arbetsmarknaden är de så kallade latent arbetsökande. Det är en delgrupp som ingår i ”ej i arbetskraften”. Det är personer som velat och kunnat, men som av olika anledningar inte har sökt arbete. Om man inte söker arbete så uppfylls inte definitionen på arbetslös. Latent arbetsökande kan därför fungera som ett slags kompletterande mått till arbetslösheten. Ungdomar (15–24 år) och heltidsstuderande är överrepresenterade. Många av dessa kanske inte söker ett heltidsarbete, utan söker ett deltidsarbete vid sidan av studierna. Till antalet uppgår gruppens storlek till drygt 45 000 personer, jämfört med drygt 50 000 föregående år. Knappt hälften utgörs av ungdomar.

Sammantaget utgör de tre grupperna (arbetslösa, undersysselsatta och latent

arbets sökande) det så kallade outnyttjade arbetskraftsutbudet. Räknat i antal personer uppgår det outnyttjade arbetskraftsutbudet till drygt 235 000 personer, jämfört med 225 000 föregående år.

Hur många timmar dessa personers utbud summerar till kan approximeras genom att använda nationella kvoter kring outnyttjade timmar per person och delgrupp (arbetslösa, undersysselsatta och latent arbets sökande). Därefter appliceras detta på regionala data. Huvuddelen av det outnyttjade utbudet svarar gruppen arbetslösa för. Enligt denna metod uppskattas det outnyttjade arbetskraftsutbudet till 4,2 miljoner timmar per vecka i Stockholms län. Det kan sättas i relation till de omkring 40 miljoner timmar som de sysselsatta (inklusive undersysselsatta) svarade för under referensveckan. Annorlunda uttryckt motsvarar det outnyttjade arbetskraftsutbudet uppskattningsvis 105 000 heltidsarbeten. 2022 var utbudet 4 miljoner timmar.

Vaxholm och Ekerö har lägst arbetslöshet

De uppgifter som anges under detta avsnitt ska inte sammanblandas med de mått och definitioner som återgetts ovan. Uppgifterna är hämtade från Arbetsförmedlingen och avser inskrivna arbetslösa i förhållande till en registerbaserad arbetskraft. Inskrivna arbetslösa (benämns som arbetslös nedan) består av öppet arbetslösa och personer i program.

Enligt Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik uppgår antalet arbetslösa¹⁴ i Stockholms län i augusti till 80 000 personer (16–65 år)¹⁵. Det är 500 fler än för ett år sedan. Sett i förhållande till den registerbaserade arbetskraften beräknas arbetslösheten till 6,3 procent. Det är 0,1 procentenheter lägre än riksgenomsnittet och 0,2 procentenheter lägre än för ett år sedan, se tabell 2 och figur 1. Lägst arbetslöshet i länet har Vaxholm och Ekerö, medan Botkyrka och Södertälje har högst arbetslöshet. I de två sistnämnda kommunerna har arbetslösheten minskat mer än i övriga 24 kommuner under det senaste året.

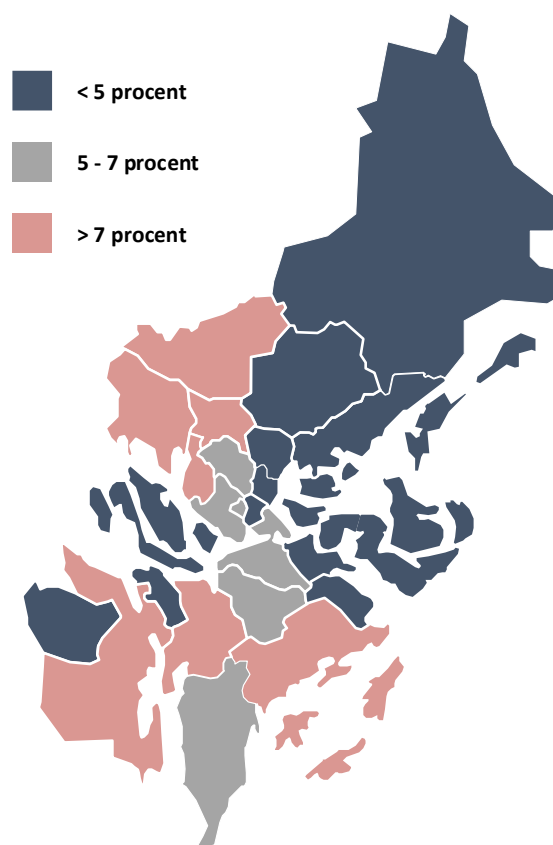
Fördelas de arbetslösa efter yrkesområde har nästan samtliga kommuner flest antal arbetslösa inom försäljning, inköp, marknadsföring.

Nio kommuner har en högre arbetslöshet än riksgenomsnittet. Som konstaterats tidigare har antalet kommuner med högre arbetslöshet än riksgenomsnittet succesivt ökat under de senaste åren¹⁶. Under perioden 2015–2018 var det exempelvis tre kommuner i länet som hade en högre arbetslöshet än riksgenomsnittet.

Kommun	Arbetslöshet	Δ 1 år
Vaxholm	3,0	-0,5
Ekerö	3,4	0,2
Danderyd	3,5	0,1
Vallentuna	3,6	0,1
Täby	3,6	0,0
Värmdö	3,6	-0,2
Nykvarn	3,7	-0,2
Österåker	3,9	0,0
Nacka	4,2	0,2
Lidingö	4,3	0,2
Solna	4,7	0,1
Tyresö	4,7	-0,1
Salem	4,9	-0,5
Norrtälje	4,9	0,0
Sollentuna	6,1	0,0
Nynäshamn	6,2	-0,6
Stockholm	6,3	-0,1
Sundbyberg	6,4	0,0
Huddinge	6,6	-0,7
Haninge	7,1	-0,1
Upplands-B	7,4	-0,3
Upplands V.	7,7	0,2
Järfälla	7,8	-0,5
Sigtuna	8,4	-0,5
Södertälje	10,5	-0,8
Botkyrka	10,5	-1,0
AB län	6,3	-0,2
Riket	6,4	-0,3

Tabell 2. Arbetslöshet i länets kommuner, augusti 2023. **Källa:** Arbetsförmedlingen.

I de allra flesta kommunerna har män en lägre arbetslöshet än kvinnor. Störst skillnad mellan kvinnor och män har Södertälje och Upplands Bro där arbetslösheten bland kvinnor är 3,9 respektive 2,5 procentenheter högre än bland män. I Österåker är förhållandet det omvända, män har en arbetslöshet som är 0,6 procentenhet högre än arbetslösheten bland kvinnor.

Figur 1. Arbetslösheten i länets kommuner, klassindelad, augusti 2023. **Källa:** Arbetsförmedlingen.

Grupper med svag konkurrensförmåga

I ett längre perspektiv är den generella trenden att allt fler av de som är inskrivna på Arbetsförmedlingen bedöms tillhöra grupper med svag konkurrensförmåga. Med svag konkurrensförmåga avser Arbetsförmedlingen fyra grupper¹⁷, som i genomsnitt riskerar längre tider utan arbete. Dessa grupper är stora och heterogena så det betyder inte att alla som tillhör någon av grupperna har en svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden.

I augusti tillhörde drygt 7 av 10 inskrivna i Stockholms län någon av de grupper som myndigheten bedömer har svag konkurrensförmåga. Länets andel skiljer sig inte nämnvärt från övriga rikets andel. Det finns ett samband mellan andelen inskrivna som tillhör en grupp med svag

konkurrensförmåga och den generella arbetslöshetsnivån i en kommun. Kommuner med en högre andel inskrivna med svag konkurrensförmåga har över lag en högre arbetslöshet som helhet, se diagram 19.

Av samtliga 290 kommuner har Vellinge (52 procent) lägst och Flen (86) högst andel inskrivna med svag konkurrensförmåga. Bland länets kommuner är intervallet 60–84 procent.

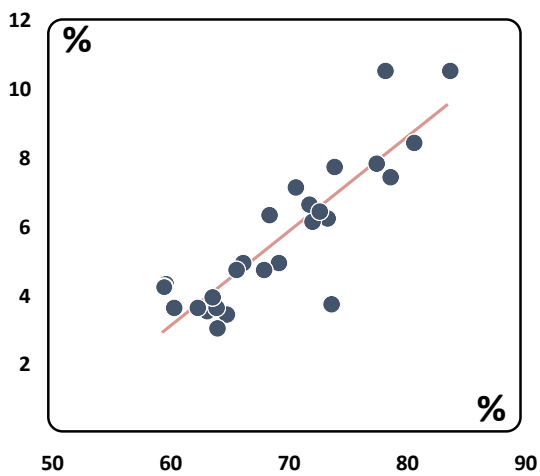

Diagram 19. Arbetslöshet (vertikalt) och andel av de inskrivna som tillhör grupper med svag konkurrensförmåga (horisontellt) i länets kommuner, uttryckt i procent, augusti 2023. **Källa:** Arbetsförmedlingen.

- 1 I till exempel Finansdepartementet prognos (20 september) antas BNP minska med 0,8 procent 2023 och öka med en procent 2024.
- 2 Se Business Sweden, "Motvind från Öst – Exportchefsindex, tredje kvartalet 2023".
- 3 Se Konjunkturinstitutet, "Metodbok för Konjunkturbarometern", länk
- 4 Detsamma kan konstateras om förväntningar på nyanställningar.
- 5 Under årets första åtta månader försattes 1 944 företag i konkurs.
- 6 Resultat från Länsstyrelsen medborgarundersökning kommer att presenteras i sin helhet under hösten 2023.
- 7 Se Nordea "Regionala Utsikter – Kalejdoskop" #2/2023
- 8 Se t.ex. Statistikmyndighet från SCB "Vissa tecken på avmattning på arbetsmarknaden" rörande utvecklingen under augusti 2023, 2023-09-20. Regional data redovisas bara på kvartalsnivå.
- 9 Se "Läget i Länet – arbetsmarknad & ekonomi, juni"
- 10 Avser nationell statistik, se Arbetsförmedlingens rapport "Arbetsmarknadsutsikterna våren 2023"
- 11 Länsstillhörigheten baseras på organisationsnumret hos arbetsgivaren. Det innebär att varsel registreras i länet där huvudkontoret är beläget, vilket inte nödvändigtvis är där de som berörs av varslet finns. Det förvränger delvis varselstatistikens geografiska fördelning. Det kan också delvis förklara att Stockholm är överrepresenterade i statistiken eftersom många företag har sitt säte i huvudstadsregionen.
- 12 Resultat från Länsstyrelsen medborgarundersökning kommer att presenteras i sin helhet under hösten 2023.
- 13 Inrikes födda män har ett relativt arbetskraftstal om 79 procent, jämfört med 90 procent bland utrikes födda.
- 14 Arbetslösa avser här öppet arbetslösa och personer i program.
- 15 Åldersurvalet är 16 - 64 år t.o.m. period 2022:12. Det kan påverka jämförelserna över tid marginellt.
- 16 Se exempelvis "Läget i länet – arbetsmarknad & ekonomi, september 2022"
- 17 Till denna grupp räknas personer som saknar gymnasial utbildning, personer födda utanför Europa, personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga samt äldre arbetslösa i åldern 55 år eller äldre.

KONTAKTUPPGIFTER

Per Bark, analyschef
Avdelningen verksamhets- och ledningsstöd
Epost, per.bark@lansstyrelsen.se
Tfn, 010-223 12 30